

Investigate

คู่มือการสืบสวน

Detective

Investigate

Detective

Investigate

คำนำ

คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วยองค์ความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของข้าราชการตำรวจให้เป็นข้าราชการตำรวจที่พึงประสงค์ของประชาชน เพื่อให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ กำลังกายและจิตใจ จนสามารถเป็นข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานให้บริการสังคมและประชาชนได้อย่างตรงตามความต้องการอย่างแท้จริงโดยเฉพาะงานสืบสวนที่จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ มาอำนวยความสะดวกในการสืบสวนเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม

ขอขอบคุณครู อาจารย์ ครูฝึก และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันระดมความคิดให้คำปรึกษา คำแนะนำ ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ จนทำให้การจัดทำคู่มือเล่มนี้ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
ความหมายการสืบสวน	๑
ผู้มีอำนาจในการสืบสวนและเขตอำนาจของการสืบสวน	๒
คุณสมบัติของผู้สืบสวน	๓
งานสืบสวนในสถานีตำรวจ	๖
ผู้ปฏิบัติงานสืบสวน	๗
ประเภทและวิธีการสืบสวน	๘
ขั้นตอนของการสืบสวน	๑๑

การสืบสวน

๑ ความหมายการสืบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

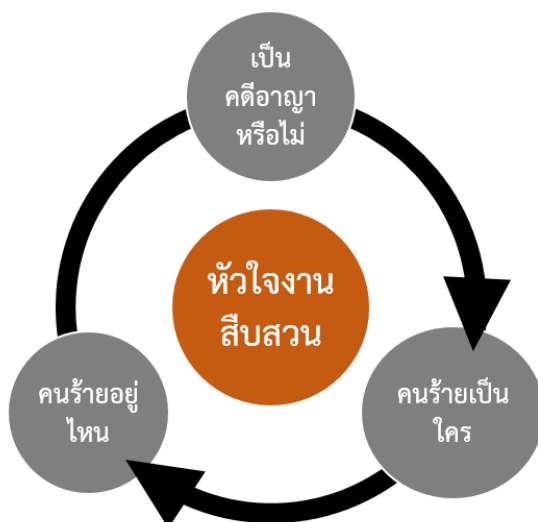
มาตรา ๒ (๑๐) การสืบสวน หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

จากบทบัญญัติของมาตรา ๒ (๑๐) อาจจำแนกองค์ประกอบของการสืบสวน ได้ดังนี้

๑. เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง
๒. เป็นการแสวงหาหลักฐาน
๓. กระทำโดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
๔. โดยมีอำนาจและหน้าที่
๕. เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
๖. เพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด

จากความหมายของการสืบสวนดังกล่าวนี้ จึงอาจสรุปได้ว่า การสืบสวนเป็นการดำเนินการขั้นต้นของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดในสาระสำคัญ ๓ ประการ อันเป็นหลักสากล คือ จะต้องสืบสวนให้พบได้ว่าการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ถ้ามีการกระทำผิดเกิดขึ้นจริงแล้ว เป็นคดีอะไร ใครเป็นผู้กระทำผิดในคดีนั้น จนกระทั่งเข้าสู่กระบวนการนำตัวคนร้ายมาดำเนินคดีตามกฎหมาย

หัวใจของการสืบสวน

๒ ผู้มีอำนาจในการสืบสวนและเขตอำนาจของการสืบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒ (๑๖) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าพนักงาน อื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิด กฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปรามปราม

มาตรา ๑๗ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้

ผู้ที่จะมีอำนาจในการสืบสวนคดีอาญาได้นั้น หากดูตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ผู้มีอำนาจในการสืบสวนได้ คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั่นเอง ทั้งนี้ไม่จำกัดว่าเป็นชั้นยศใด จะเป็น สิบตำรวจตรีจนถึงพลตำรวจเอก ก็มีอำนาจสืบสวนได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งเจ้าพนักงานตำรวจทุกตำแหน่ง ทุกสายงาน เช่น อำนวยการ จราจร มีอำนาจในการสืบสวนได้ทั้งสิ้น ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเจ้าพนักงาน ตำรวจที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสายงานสืบสวนเท่านั้น

ฎีกาที่ ๒๓๙๐/๒๕๒๗ จำลิบตำรวจประสงค์ รับราชการเป็นตำรวจซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย ย่อมเป็นเจ้าพนักงาน แม้ขณะเกิดเหตุจะถูกส่งตัวไปช่วยราชการกอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มีตำแหน่งหน้าที่เป็นหัวหน้าชุดคุ้มครองตำบลปากหมัน มีหน้าที่คุ้มครอง หมู่บ้านและตำบล ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ แต่โดยทั่วไปจำลิบตำรวจประสงค์ยังมีอำนาจ สืบสวนคดีอาญาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗

ฎีกาที่ ๑๖๗๐/๒๕๐๙ ตำรวจประจำการกองบังคับการตำรวจดับเพลิงจับกุมผู้เสียหายฐานขายยา ผิดประเภท แล้วเรียกเงินเพื่อไม่ให้จับกุม เป็นการกระทำที่ทุจริตต่อหน้าที่ จะอ้างว่าเป็นตำรวจดับเพลิงมี อำนาจดับเพลิงเท่านั้น ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดหาได้ไม่ เพราะหน้าที่ดับเพลิงเป็น หน้าที่เฉพาะตามที่ทางราชการแต่งตั้งให้ปฏิบัติ แต่โดยทั่วไปแล้วจำเลยย่อมมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ตามกฎหมาย การที่จำเลยเรียกและรับเงินจากผู้เสียหายเพื่อไม่ทำการจับกุมย่อมมีความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่

ในส่วนของฝ่ายปกครองนั้นหมายความว่ารวมถึง นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงเจ้า พนักงานอื่น ๆ ก็มีอำนาจสืบสวนได้ทั้งสิ้น เหตุที่เป็นเช่นดังกล่าวก็เพราะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้น หมายความว่าถึงเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ ให้ รวมถึงพศติ เจ้าพนักงานสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าพนักงาน อื่น ๆ ในเมื่อทำการเกี่ยวกับการจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิด ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปรามปราม

สำหรับในเรื่องเขตอำนาจการสืบสวนคดีอาญานั้น ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้มี บทบัญญัติระบุเรื่องเขตอำนาจการสืบสวนไว้โดยเฉพาะ เช่น เรื่องเขตอำนาจการสอบสวน ดังนั้น ตำรวจจึงมี อำนาจและหน้าที่สืบสวนคดีอาญา เหตุการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยได้ทั่วราชอาณาจักร

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๒ การสืบสวน บทที่ ๑ หลักทั่วไป

ข้อ ๖ เมื่อกฎหมายให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เช่นนี้ ตำรวจจึงมีอำนาจและหน้าที่สืบสวนคดีอาญา และเหตุการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยได้ทั่วราชอาณาจักร

ฎีกาที่ ๔๗๑๑/๒๕๔๒ จำเลยที่ ๓ เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๓ จะมีหน้าที่ในการบรรเทาสาธารณภัยก็ไม่ทำให้อำนาจที่จำเลยที่ ๓ มีอยู่ตามกฎหมายสูญสิ้นไป จำเลยที่ ๓ ยังคงมีอำนาจอยู่โดยบริบูรณ์ในฐานะเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่สืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒(๑๖) การที่จำเลยที่ ๓ จับกุมโจทก์โดยมิได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาก่อน ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจที่จำเลยที่ ๓ มีอยู่แล้วตามกฎหมาย

ฎีกาที่ ๑๒๕๙/๒๕๔๒ แม้เจ้าสิบตำรวจ ส.เป็นเจ้าพนักงานตำรวจประจำสถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียนก็ตาม แต่ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒ (๑๖) เจ้าสิบตำรวจ ส.มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทำการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ และยังมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา๑๗ อำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดและสืบสวนคดีอาญาดังกล่าวนี้นี้ ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใด จำกัดให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เฉพาะในเขตท้องที่ที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้นั้นประจำการอยู่เท่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจดังกล่าวจึงมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดและสืบสวนคดีอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร ดังนั้น เจ้าสิบตำรวจ ส.ย่อมมีอำนาจที่จะไปจับกุมจำเลยที่ ๑ ซึ่งมีที่อยู่ในเขตท้องที่ สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร ได้ เว้นแต่ลักษณะการจับที่ไม่มีหมายจับเป็นไปโดยมิชอบตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๗๘, ๘๑ และ ๙๒ หรือไม่เท่านั้น

แต่เขตอำนาจการสืบสวนของพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจสืบสวนในเขตอำนาจที่อยู่ในความรับผิดชอบเท่านั้น ถ้าเป็นกำนัน ก็เฉพาะในเขตตำบลที่ตนมีเขตพื้นที่รับผิดชอบ ถ้าเป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็เฉพาะในเขตหมู่บ้านเท่านั้น เนื่องจาก พนักงานฝ่ายปกครองมีบทบัญญัติของ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗ กำหนดเขตอำนาจหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗

มาตรา ๑๐ ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราชกรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน

ฎีกาที่ ๑๔๐/๒๔๙๐ ตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร ส่วนพนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจสืบสวนได้อย่างจำกัด เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนประจำอยู่เท่านั้น

๓ คุณสมบัติของผู้สืบสวน

การเป็นนักสืบนั้นเป็นได้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นราชกรหรือตำรวจทุกชั้นยศแต่ทุกคนควรรู้ถึงเทคนิควิธีการในการสืบสวน การที่จะเป็นนักสืบที่เก่งหรือที่ดีมีประสิทธิภาพนั้นเป็นเรื่องที่ยาก ต้องมีความมานะอดทนและใช้ความพยายามสูง บางคดีต้องอดทนบางคดีต้องใช้เวลาสืบสวนหาร่องรอยเป็นระยะเวลาอันนานมาก สำหรับคุณสมบัติของนักสืบที่ดีจึงควรยึด หลัก ๘ ร. คือ “ รัก รอบรู้ ริเริ่ม รวดเร็ว รอบคอบ รับผิดชอบ ไร้ร่องรอย เรื่องร่างกาย ” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑ ต้องมีใจรัก บุคคลที่จะเข้ามาเป็นสายลับหรือนักสืบที่ดีได้นั้นอันดับแรกต้องมีใจรักงานสืบสวน กล่าวคือ งานใดก็ตามโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วถ้าได้ทำงานที่ตนเองรักและชอบแล้วย่อมประสบความสำเร็จ และงานนั้นก็จะเป็นผลตามที่ต้องการ แต่ถ้าหากถูกบังคับให้ทำงานที่ไม่ชอบและเป็นงานที่ไม่ถนัดและไม่มีใจรักแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในงานนั้น โดยเฉพาะงานด้านการสืบสวนเป็นงานที่จะต้องใช้เวลาอดทนอดกลั้นและต้องมีความขยันหมั่นเพียร จึงจะทำให้ผลงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพเพราะงานสืบสวนเป็นงานยากและต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานในด้านนี้คนที่จะมาเป็นนักสืบที่ดีนั้นจะต้องมีความชอบความรักความเสียสละเพื่องาน อีกทั้งต้องเต็มไปด้วยความอดทนอดกลั้นขยันและกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

๒ ต้องมีความรอบรู้ นักสืบที่ดีต้องมีความรอบรู้ดังนี้

๒.๑ ต้องรู้ตัวบทกฎหมายระเบียบคำสั่ง กฎข้อบังคับระเบียบงานสารบรรณตลอดจนการเขียนรายงานการสืบสวน ต้องมีการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากปัจจุบันทั้งระเบียบคำสั่งและกฎหมายบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ ถ้ายึดหลักเก่าอยู่ก็อาจจะผิดพลาดและเกิดปัญหากับระบบงานนำความเสียหายมาสู่หน่วยงานและตนเองได้

๒.๒ ต้องรู้จักวิธีการสืบสวนก่อนเกิดเหตุเป็นอย่างดี นักสืบที่ดีต้องรู้จักคนทุกวัยทุกอาชีพทุกประเภทและจะต้องมีการสังเกตจดจำที่ดี การสืบสวนนั้นแม้ว่าความผิวยังไม่เกิดนักสืบต้องเสาะแสวงหาและมีความรู้ถึงข้อมูลต่างๆ ให้มากที่สุด เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนและป้องกันอาชญากรรมได้

ความรู้ทั่วไปในท้องถิ่นต้องรู้จักจริงหลักตามมองเห็นภาพตรอกซอยต่างๆ บ้านบุคคลสำคัญ บ้านนักธุรกิจบ้านในย่านชุมชนแออัด โดยเฉพาะบ้านในย่านที่มีการกระทำผิดกฎหมาย

ความรู้เกี่ยวกับประวัติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลต้องหาคืออาญาหรือบุคคลพันโทบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม เจ้ามือสถานบริการ บ่อนการพนัน พวกซื้อของเก่า มือปืน

๒.๓ รู้จักแสวงหาข่าวจากแหล่งข่าวสารจากสถานที่ต่างๆ เช่นร้านอินเทอร์เน็ตร้านตัดผม อู่ซ่อมรถยนต์ต่างๆ ในตึกคลับหญิงบริการ หญิงเสิร์ฟอาหาร พนักงานต้อนรับ ร้านถ่ายรูป ร้านถ่ายเอกสาร พนักงานกรรมการบริษัทขนส่ง บุรุษไปรษณีย์ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้เป็นแหล่งข่าวที่จำเป็นสำหรับงานสืบสวนอย่างมาก จึงต้องรู้จักบุคคลหลากหลายประเภท โดยเฉพาะชาวบ้านต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น ต้องให้เกียรติและยกย่องผู้อื่นไม่ดูถูก

๒.๔ ต้องมีความรู้เรื่องยุทธวิธีตำรวจ นักสืบที่ดีจะต้องหมั่นฝึกฝนหาความรู้เรื่องยุทธวิธีตำรวจทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นยุทธวิธีการปิดล้อมตรวจค้นการจับกุมการใช้อาวุธและควรศึกษาข้อมูลของคนร้ายให้ดีกว่าก่อนว่าเป็นคนร้ายประเภทใดเมายาบ้าบ้าคลั่งจับตัวประกันหรือมือปืนรับจ้าง ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ในการตัดสินใจของนักสืบว่าจะต้องใช้วิธีใดเข้าทำการจับกุม เพื่อลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

๓ ต้องมีความริเริ่ม นักสืบที่ดีจะต้องมีความคิดริเริ่มหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา งานสืบสวนให้เกิด ความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพจึงควรดำเนินการดังนี้

๓.๑ ปรับปรุงตัวบุคคลฝ่ายสืบสวนให้มีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถได้รับการฝึกอบรมให้ทันต่อวิทยาการตำรวจแผนใหม่ ซึ่งมีการพัฒนาก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

๓.๒ ปรับปรุงพัฒนาการเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรรมต่างๆ ภาพถ่ายคนร้าย และข้อมูลท้องถิ่นทุกระดับให้มีระบบการเก็บรวบรวมที่มีประสิทธิภาพ มีการแยกแยะประเภทของการกระทำ ความผิวดำต่อการค้นหา เมื่อต้องการและให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารประสานงานกันระหว่างหน่วยงานเสมอ

๓.๓ นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสืบสวน เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องซีซีทีวี เครื่องถ่ายภาพวิดีโอ โทรศัพท์มือถือกล้องถ่ายรูปเป็นต้น

๔ ต้องมีความรวดเร็ว นักสืบที่ดีจะต้องยึดหลักการรวดเร็วทันทีทันใดเมื่อมีเหตุหรือคดีเกิดขึ้น จะต้องปฏิบัติดังนี้

๔.๑ ต้องรีบไปที่เกิดเหตุโดยทันที เพราะถ้าคนร้ายหลบหนีไปไม่ไกลสามารถติดตามจับกุมได้ทันทีหรือถ้าคนร้ายหลบหนีไปแล้วก็จะพบเห็นพยานหลักฐานได้มากที่สุดและทำให้ชาวบ้านเชื่อถือว่าการตรวจให้ความสนใจและอาจพบปะพยานที่เห็นเหตุการณ์อยู่บริเวณที่เกิดเหตุ

๔.๒ ต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้วิทยากรมาทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

๔.๓ พยายามตรวจค้นที่เกิดเหตุและบริเวณใกล้เคียงให้ละเอียดเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานที่คนร้ายทิ้งไว้

๔.๔ สอบถามพยานในที่เกิดเหตุเพื่อหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้มากที่สุดสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสืบสวน

๕ รอบคอบ ผู้สืบสวนจะต้องมีความละเอียดรอบคอบในการทำงานไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การติดตามจับกุมคนร้าย การหาข่าว การสังเกตจดจำมีไหวพริบปฏิภาณในการทำงานไม่ตกใจง่าย ไม่ประมาทระทำการด้วยปัญญา ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมการที่ดี ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าและต้องวางแผนภายในขีดจำกัดของหน่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๖ รับผิดชอบ นักสืบที่ดีจะต้องรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น มีความซื่อสัตย์ ไม่มีนิสัยคิดโกง ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ไม่เล่นการพนัน ไม่ประพฤติผิดลูกเมียผู้อื่น ไม่พูดบดหรือโกหก รับผิดชอบต่องาน เช่น มีการรายงานผลการปฏิบัติ ไม่ทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผล รักษาความลับของหน่วย มีความจริงใจต่องาน และเพื่อนร่วมงานและรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น มีความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยเพื่อนทำงาน ไม่เอารอดเอาเปรียบ เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น

๗ ไร้ร่องรอย นักสืบที่ดีต้องทำงานโดยไร้ร่องรอย ทั้งก่อนหน้าและหลังทำงานแล้วต้องวางแผนในการสืบสวนให้รอบคอบ

๗.๑ ก่อนทำงานต้องมีการพรางตัวหรือปลอมตัวเข้าไปปฏิบัติงาน โดยไม่ให้ผู้ใดเห็นร่องรอยว่ามาทำอะไร ที่ใด เพื่อเข้ากับประชาชนและท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน

๗.๒ หลังทำงานต้องปกปิดไม่ให้ผู้ใดรู้ว่าเป็นตำรวจหรือสายสืบเข้าไปหาข่าว เพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้ที่เราเข้าไปขอข่าว

๘ เรื่องร่างกาย นักสืบที่ดีจะต้องมีการฝึกฝนออกกำลังกาย เตรียมพร้อมในเรื่องกำลังที่จะทำงานได้ทุกสถานการณ์ มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งอดทน โดยเฉพาะการติดตามจับกุมคนร้ายในพื้นที่ทุรกันดารหรือพื้นที่ป่า

โดยสรุปนักสืบที่มีคุณภาพนั้นต้องมีใจรัก มีความวิริยะอุตสาหะ มีความฉลาดไหวพริบและมุ่งมั่น ที่จะทำงานนั้นให้ประสบผลสำเร็จไม่ทอดทิ้งหรือสืบสวนเพียงครั้งๆ กลางๆ แล้วก็หยุด บางครั้งเมื่อพบอุปสรรค ก็หมดความพยายามไม่ทดลองหาวิธีการสืบสวนด้านอื่นต่อไป จึงต้องระลึกเสมอว่าอาชญากรรมทุกประเภทต้องทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้เสมอ พยานหลักฐานนั้นพบได้ในที่เกิดเหตุหรือบริเวณใกล้เคียงนั่นเอง ขึ้นอยู่กับตัวนักสืบว่าสามารถที่จะค้นพบพยานหลักฐานดังกล่าวหรือไม่ นอกจากนั้นจะต้องอาศัยความรู้ทางวิทยาการตำรวจเข้ามาปรับใช้ในการสืบสวน การนำพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนเข้ามาสู่สำนวน ซึ่งมีรายละเอียดในการสืบสวนตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุจนสามารถจับกุมคนร้ายได้ และสามารถนำ

พยานบุคคลมาเบิกความยืนยันการกระทำผิดจนศาลพิพากษาคดีลงโทษผู้กระทำผิด จึงถือว่าได้ทำหน้าที่โดยครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว

๔ งานสืบสวนในสถานีตำรวจ

ตามคำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๕๓๗/๒๕๕๕ เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งในสถานี ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งฝ่ายสืบสวนในสถานีตำรวจไว้ ดังต่อไปนี้

หัวหน้างานสืบสวน มีหน้าที่ดังนี้

เป็นหัวหน้าผู้ปฏิบัติงานสืบสวน รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนอำนวยความสะดวก สั่งการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลตลอดจนการปฏิบัติงานในด้านการสืบสวนที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่เกิดขึ้น รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนประกอบของงานนี้ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจ เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานและผู้กระทำความผิดอันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการสืบสวนคดีอาญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยจำแนกออกเป็นงานต่าง ๆ ดังนี้

๑ งานสืบสวนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญา และการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒ งานพัฒนากำลังพล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสืบสวน

๓ งานสืบสวนหาข่าวและระบบข้อมูลอาชญากรรม

๔ งานวางระบบการงบประมาณที่เกี่ยวกับงานสืบสวน

๕ งานตรวจสอบติดตามและประเมินผล งานวิจัยและพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาและเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้น

๖ งานวางแผนสืบสวน

๗ งานสืบสวนหาข้อเท็จจริง และหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว

๘ งานสืบสวนภายหลังจากผู้กระทำผิด ทั้งที่เป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ และกรณีจับกุมคนร้ายตามหมายจับของสถานีตำรวจอื่น เพื่อรู้แหล่งและรายละเอียดเพื่อให้มีการจับกุม

๙ ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบสวน โดยสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่โดยใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการหาข่าว

๑๐ กรณีพบการกระทำความผิดให้พิจารณาสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการจับกุม หรือดำเนินการจับกุมด้วยตนเอง

๑๑ ปฏิบัติหน้าที่ถวายความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เสด็จพระราชดำเนินเข้ามาในพื้นที่ของสถานีตำรวจ

๑๒ ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม ในการควบคุมความสงบเรียบร้อยกรณีมีเหตุพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดงานตามประเพณี การชุมนุมประท้วง และอื่น ๆ

๑๓ ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม เพื่อทำการตรวจค้นจับกุม

๑๔ งานปกปิดให้ความคุ้มครองแหล่งข่าว และพยาน

๑๕ ประสานการปฏิบัติงานกับงานอื่น ๆ ในสถานีตำรวจและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดจริงจัง เพื่อให้ผลในการป้องกัน ระวัง ปราบปราม กระทำความผิด

๑๖ ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาในงานสืบสวน

๑๗ งานควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ความประพฤติและระเบียบวินัย

๑๘ การปฏิบัติหน้าที่หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้มีอำนาจมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อื่นได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เสียหายต่อหน้าที่การงานประจำ

๑๙ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวน

๒๐ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ผู้ปฏิบัติงานสืบสวน

สารวัตรสืบสวน มีหน้าที่ดังนี้

๑ ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาในงานสืบสวน

๒ ศึกษาเก็บข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง และนำวิทยาการต่างๆ มาใช้ในการสืบสวน

๓ งานวางแผนสืบสวน

๔ สืบสวนหาข่าวและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงหลักฐานรวมทั้งประสานการปฏิบัติงานกับงานอื่นในสถานีตำรวจหรือหน่วยงานอื่น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันได้แก่ การป้องกันเหตุร้าย เหตุรุนแรง การกระทำความผิดต่าง ๆ ทั้งจากแหล่งข่าวทั่วไปและแหล่งข่าวที่จัดตั้งขึ้น

๕ สืบสวนหาข้อเท็จจริง และหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว

๖ สืบสวนภายหลังจากผู้กระทำความผิด ทั้งที่เป็นคดีที่อยู่ความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ และกรณีจับกุมคนร้ายตามหมายจับของสถานีตำรวจอื่นหรือหน่วยงานอื่นเพื่อรู้แหล่งและรายละเอียดเพื่อให้มีการจับกุม

๗ ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบสวน โดยสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่อย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการหาข่าว

๘ กรณีการกระทำความผิดให้ดำเนินการจับกุม โดยพิจารณาใช้กำลังตำรวจตามความเหมาะสมแล้วรายงานหัวหน้างานสืบสวนทราบ

๙ ปฏิบัติหน้าที่ถวายความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีและพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เสด็จพระราชดำเนินเข้ามาในพื้นที่ของสถานีตำรวจ

๑๐ ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม ในการควบคุมความสงบเรียบร้อยกรณีมีเหตุพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดงานตามประเพณี การชุมนุมประท้วง และอื่น ๆ

๑๑ ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม เพื่อทำการตรวจค้นจับกุม

๑๒ เมื่อได้รับคำสั่งไม่ว่าจะเป็นคำสั่งโดยฉับพลันทันทีหรือตามแผนที่ผู้บังคับบัญชากำหนดให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดในการเข้าระงับ ปราบปราม จับกุม สกัดจับ ก็ให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

๑๓ งานควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ความประพฤติและระเบียบวินัย

๑๔ การปฏิบัติหน้าที่ หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้มีอำนาจมอบหมายให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อื่นได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เสียหายต่อหน้าที่การงานประจำและ ต้องรับรายงานให้หัวหน้างานสืบสวนทราบในทันที

๑๕ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวน

๑๖ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

รองสารวัตรสืบสวน มีหน้าที่ดังนี้

๑ ปฏิบัติงานตามที่หัวหน้างานสืบสวน หรือสารวัตรสืบสวนมอบหมาย

๒ ปฏิบัติงานเช่นเดียวกับสารวัตรสืบสวนตามข้อ ๑ - ๑๓

๓ การปฏิบัติหน้าที่ หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้มีอำนาจมอบหมายให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อื่นได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เสียหายต่อหน้าที่การงานประจำและ ต้องรับรายงานให้หัวหน้างานสืบสวนหรือสารวัตรสืบสวนทราบในทันที

๔ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวน

๕ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

รองสารวัตร (ตำแหน่งควบคุมผู้บังคับหมู่ ถึงรองสารวัตร) งานสืบสวน มีหน้าที่ดังนี้

๑ ปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งระดับผู้บังคับหมู่ที่ปฏิบัติ อยู่เต็ม โดยปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสืบสวน ภายใต้การกำกับตรวจสอบโดยทั่วไป และอาจได้รับมอบหมายให้ ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจำนวนหนึ่ง

๒ ตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ แก้ไขปัญหาในงานที่รับผิดชอบให้เสร็จสิ้น ณ จุดเดียว

๓ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสายสืบ

๔ ปฏิบัติงานด้วยตนเองในลักษณะของผู้มีประสบการณ์ในงานด้านสืบสวนของ หน่วยงานนั้น ๆ

๕ ช่วยเหลืองานของข้าราชการตำรวจระดับตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่า

๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับหมู่ สืบสวน

ทำหน้าที่ธุรการ มีหน้าที่ดังนี้

(๑) งานธุรการทั่วไปของงานสืบสวน

(๒) ปฏิบัติหน้าที่ถวายความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระ บรมวาทนุวงศ์ ที่เสด็จพระราชดำเนินเข้ามาในพื้นที่ของสถานีตำรวจ

(๓) ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม ในการควบคุมความสงบเรียบร้อย กรณีมีเหตุพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดงานตามประเพณี การชุมนุมประท้วง และอื่น ๆ

(๔) ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม เพื่อทำการตรวจค้นจับกุม

(๕) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวน

(๖) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ทำหน้าที่สืบสวน มีหน้าที่ดังนี้

(๑) สืบสวนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๒) เก็บรวบรวมสถิติข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวนรายงานข้อมูลสืบสวนต่อรองสารวัตรสืบสวน หรือสารวัตรสืบสวน หรือหัวหน้างานสืบสวน

(๓) สืบสวนหาข่าวและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงหลักฐานรวมทั้งประสานการปฏิบัติกับงานอื่นในสถานีตำรวจหรือหน่วยงานอื่น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันได้แก่ การป้องกันเหตุร้าย เหตุรุนแรงการกระทำความผิดต่างๆ ทั้งจากแหล่งข่าวทั่วไปและแหล่งข่าวที่จัดตั้งขึ้น

(๔) สืบสวนหาข้อเท็จจริง และหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว

(๕) สืบสวนภายหลังจากรู้ตัวผู้กระทำความผิดทั้งที่เป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ และกรณีจับกุมคนร้ายตามหมายจับของสถานีตำรวจอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อรู้แหล่งและรายละเอียดเพื่อให้มีการจับกุม

(๖) ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบสวนโดยสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่อย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการหาข่าว

(๗) ปฏิบัติหน้าที่ถวายความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เสด็จพระราชดำเนินเข้ามาในพื้นที่ของสถานีตำรวจ

(๘) ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม ในการควบคุมความสงบเรียบร้อยกรณีมีเหตุพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดงานตามประเพณี การชุมนุมประท้วง และอื่น ๆ

(๙) ปฏิบัติงานร่วมกับงานป้องกันปราบปราม เพื่อทำการตรวจค้นจับกุม

(๑๐) ปฏิบัติการจับกุม เมื่อพบการกระทำความผิดหรือได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา

(๑๑) เมื่อได้รับคำสั่งไม่ว่าจะเป็นคำสั่งโดยฉับพลันทันทีหรือตามแผนที่ผู้บังคับบัญชากำหนดให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดในการเข้าระงับ ปราบปรามจับกุมสกัดจับ ก็ให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

(๑๒) งานที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบคำสั่งข้อบังคับว่าด้วยเรื่องนั้นๆ หรือตามผู้บังคับบัญชามอบหมาย

(๑๓) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวน

(๑๔) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๕ ประเภทและวิธีการสืบสวน

๑ การสืบสวนทั่วไป หรือการสืบสวนก่อนเกิดเหตุ คือ การสืบสวนรวบรวมข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในทางที่จะนำมาใช้เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การสืบสวนประเภทนี้เจ้าพนักงานตำรวจทุกคนต้องกระทำเป็นปกติเพื่อหาทางระงับหรือหาทางป้องกันมิให้มีเหตุร้ายเกิดขึ้น โดยถือหลักดำเนินการสืบสวน ดังนี้

๑.๑ ภูมิภาคต้องรู้จักสภาพพื้นที่ในเขตที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนพื้นที่ใกล้เคียง เส้นทางคมนาคมทั้งทางบก และทางน้ำ เส้นทางสัญจรของประชาชน ทั้งเส้นทางหลัก ตรวจจับกักขอยเส้นทาง ลัด การเชื่อมต่อกันของเส้นทางต่างๆ รวมทั้งพื้นที่หรือเส้นทางที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมหรือเหตุร้าย ต่าง ๆ โดยให้หมั่นไปตรวจตราและหาทางป้องกันเหตุ

๑.๒ สถานที่ ต้องรู้จักอาคารสถานที่สำคัญที่ควรสนใจเป็นพิเศษ เช่น สถานที่พักอาศัยของบุคคลสำคัญ สถานศึกษา โรงงาน โรงมหรสพ โรงแรม สถานบริการ ธนาคาร สถานที่ราชการ หรือสถานที่อื่น ซึ่งล่อแหลมต่อการก่อความไม่สงบ ว่าอยู่ที่ใด มีทางเข้าออกอย่างไร และใครเป็นผู้ดูแล รับผิดชอบ เป็นต้น โดยให้สถานีตำรวจทุกแห่งทำแผนที่แสดงที่ตั้งอาคารและสถานที่ต่างๆ ไว้ประจำสถานี และต้องตรวจตราแก้ไขแผนที่ให้ตรงกับความเป็นจริงเสมอ

๑.๓ ประเภทและความประพฤติของบุคคล เจ้าพนักงานตำรวจต้องรู้ว่าประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบผู้ใดประกอบอาชีพใด ผู้ใดเป็นผู้มีอิทธิพล ผู้มีประวัติทางโจรกรรม เป็นช่องโหว่รับของโจร ผู้ที่เคยต้องโทษ ผู้เสพสุรา ยาเสพติดเป็นอาชญากร ผู้ประพฤติชั่วไม่ประกอบอาชีพและไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งคนเหล่านี้ทุกสถานีตำรวจต้องทำบัญชีไว้โดยทางลับและสืบสวนอย่างใกล้ชิดว่าคนจำพวกนี้ยังประพฤติ ชั่วหรือกลับตนเป็นคนดีประการใด แก้ไขเพิ่มเติมบัญชีให้ตรงตามความเป็นจริงอยู่เสมอ และควรสืบสวนให้ รู้จักบุคคลที่ควรสนใจเป็นพิเศษ เช่น บุคคลสำคัญ ทูตานุทูต สมาชิกรัฐสภา เป็นต้นนอกจากนี้ควรสืบสวนถึง กิริยาเป็นพิรุณหรือน่าสงสัยของบุคคลอีกด้วย เช่น มั่วสุมประชุมเลี้ยงสุรากัน หรือมีอาวุธเที่ยวเตร่ ไปมาไม่มีที่ อยู่เป็นหลักแหล่ง เพื่อเป็นแนวทางการสืบสวนขั้นต่อไปว่าบุคคลเหล่านั้นจะไปกระทำความผิด หรือได้กระทำความผิด ในทางอาญาแล้วหลบหนีมาหรือไม่

๑.๔ บุคคลหรือสิ่งของที่ควรสงสัย โดยมีเหตุและรายละเอียดตามสมควร เจ้าพนักงานตำรวจต้องสืบสวนและตรวจค้น เช่น คนที่มีอาวุธเปื้อนคราบโลหิต และทำกิจกรรมซ่อนเร้นเป็นพิรุณ หรือคนที่มีสิ่งของเกินกว่าฐานะซึ่งบุคคลธรรมดาไม่อาจจะมีได้หรือมีข้อพิรุณอื่นๆ ที่น่าสงสัยว่าได้มาโดยไม่สุจริต ต้องพยายามสืบสวนให้ได้ทราบและเก็บไว้เป็นข้อมูล เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

๒ การสืบสวนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือการสืบสวนหลังเกิดเหตุ คือ การสืบสวน ในเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นแล้ว เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานประกอบคดี เพื่อให้ได้รายละเอียดว่าความผิด เกิดขึ้นที่ใด เมื่อใด ใครเป็นผู้กระทำความผิด วิธีการกระทำความผิดเป็นเช่นใด ตลอดจนสืบสวนถึงมูลเหตุจูงใจใน การกระทำความผิดและให้ได้ตัวผู้กระทำความผิด

ขั้นตอนของการสืบสวน ๑๕ ขั้นตอน

- ๑ การแสวงหาข้อเท็จจริง
 - ๒ การแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ยืนยันข้อเท็จจริง ตามข้อ ๔.๑
 - ๓ การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน
 - ๔ การสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิดและคนผิด
 - ๕ การส่งมอบพยานหลักฐานให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ
 - ๖ การติดตามผู้กระทำผิดเพื่อจับกุมมาดำเนินคดี
 - ๗ การเลือกใช้วิธีการจับกุมที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย
 - ๘ การซักถามปากคำผู้ต้องหาและพยานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง
 - ๙ การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติม
 - ๑๐ การตรวจสอบและสรุปข้อเท็จจริงพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดคนผิด ก่อนส่งฟ้องศาล
 - ๑๑ การให้ความคุ้มครองและดูแลพยานบุคคล
 - ๑๒ การให้การเป็นพยานในกระบวนการยุติธรรม นับแต่ชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล
 - ๑๓ การสืบสวนขยายผลให้ถึงที่สุด
 - ๑๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลของการกระทำผิด คนผิด การสืบสวน สอบสวน ไว้เป็นแฟ้มคดี
- สืบสวนอย่างเป็นระบบ
- ๑๕ การนำข้อมูลอาชญากรรมจากแฟ้มคดีสืบสวนไปใช้ประโยชน์

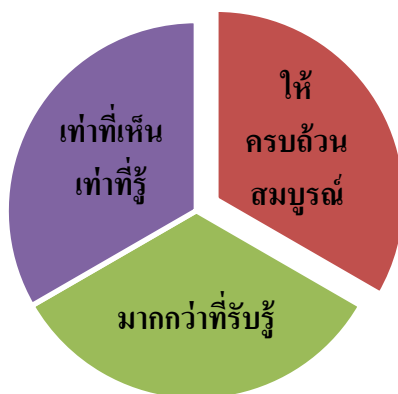
๑.การแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำผิด

เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ทุกชนิดของนักสืบทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ เพื่อนำไปใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อย วางแผนการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการคลี่คลายคดี

ซึ่งนักสืบจะต้องมีความรู้เรื่องพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ พยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานพฤติกรรมข้อเท็จจริง อีกทั้งนักสืบยังจะต้องรู้จักไปอีกกว่า พยานหลักฐานที่สามารถใช้ได้ ในกระบวนการพิจารณาชั้นศาล พยานหลักฐานที่ใช้ไม่ได้ในกระบวนการพิจารณาชั้นศาล พยานหลักฐานใดมีน้ำหนัก ไม่มีน้ำหนัก การกระทำใดของเจ้าหน้าที่ที่จะทำให้ศาลตัดพยานหลักฐานออกจากสำนวนคดี เป็นต้นเพราะ การสืบสวนมิได้จบอยู่แค่นักสืบ จะต้องนำข้อเท็จจริงและหลักฐานที่แสวงหาได้ไป

ดำเนินการออกหมายจับ และส่งให้พนักงานสอบสวนรวบรวม เพื่อให้พนักงานอัยการส่งฟ้องและนำตัวผู้ต้องหาไปสืบพยานดำเนินคดีชั้นศาลอีกต่อไป

ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด แบ่งออกเป็น

การแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด เท่าที่เห็นเท่าที่รู้ ได้แก่ การสืบสวนก่อนเกิดเหตุ (ข้อมูลท้องถิ่น ,ฐานข้อมูลการสืบสวน เป็นต้น) การสืบสวนหลังเกิดเหตุ (สิ่งที่พบเห็น ในที่เกิดเหตุจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น) ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่นักสืบหาได้ในวงรอบแรกในการสืบสวนคดี ส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดขณะเกิดเหตุ นั้น เป็นข้อเท็จจริงที่นักสืบไม่รู้ซึ่งนักสืบจะต้องหาวิธีการให้รับรู้ในวงรอบการสืบสวนต่อไป

การแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด มากกว่าที่รับรู้ ได้แก่ ส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ และข้อเท็จจริงและพยานแวดล้อมกรณี ที่นักสืบยังไม่รู้ซึ่งนักสืบจะต้องหาวิธีการให้รับรู้ต่อไป เช่น

๑. จุดที่พบศพเป็นที่เกิดเหตุจริงหรือไม่ ที่เกิดเหตุหลัก (first crime scene) ที่เกิดเหตุรอง (secondary crime scene)

๒. ผู้ตาย เป็นใคร

๓. ผู้ตายตายเมื่อไหร่

๔. ผู้ตายมาจากไหน จะไปไหน เป็นต้น

การแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ คือ การหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในส่วนจิ๊กซอว์ที่ขาดหายไปให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น

๑. ประวัติภูมิหลังผู้ตาย

๒. มูลเหตุการณ์ฆาตกรรม เหตุขัดแย้งของผู้ตาย

๓. ข้อมูลการใช้โทรศัพท์เปรียบเทียบยืนยันคำให้การของผู้ต้องหา พยาน เป็นต้น

๔. ผลการตรวจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากกองพิสูจน์หลักฐาน นิติเวชวิทยา เป็นต้น

๒. แสวงหาพยานหลักฐานพิสูจน์ยืนยันข้อเท็จจริง

เป็นการหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมายืนยันกับข้อเท็จจริงที่รู้ที่เห็น (เท่าที่เห็นเท่าที่รู้) มากกว่าที่รับรู้ของนักสืบ เช่น การสอบพยานยืนยันประวัติภูมิหลังของผู้ตาย เป็นต้น

๓. วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานประกอบกัน เพื่อทราบว่าพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดที่แท้จริง เป็นอย่างไร คือ การประชุมวิเคราะห์ข้อเท็จจริงทางคดี มีหลักปฏิบัติดังนี้

๑. ต้องรับฟังเหตุผลของผู้ร่วมประชุมวิเคราะห์

๒. หลักและเหตุผลการประชุมวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ต้องอาศัยพยานหลักฐานประกอบ จึงจะได้ข้อเท็จจริงทางคดี

๔. สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิด คนผิด เป็นการสรุปข้อเท็จจริงทางคดี ซึ่งมีพยานหลักฐานประกอบ เพื่อพิสูจน์ความผิด และเพื่อทราบตัวคนร้าย

๑. ได้ข้อเท็จจริง

๒. มีพยานหลักฐานประกอบพร้อม

๓. ทราบตัวผู้กระทำความผิด

๕. ส่งมอบพยานหลักฐานให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หลักงานสืบสวนต้องทำควบคู่ไปกับงานสอบสวน ดังนี้

๑. เป็นการนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนการสอบสวน

๒. รายงานการสืบสวน ประกอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารการตรวจสอบการใช้โทรศัพท์ของผู้ตาย ผู้ต้องสงสัย ข้อมูลการวิเคราะห์การใช้โทรศัพท์ของผู้ต้องหาจากโปรแกรม Analysis link notebook (1๒) เป็นต้น

๓. พนักงานสอบสวนขออนุมัติศาลออกหมายจับ

๖. สืบสวนติดตามผู้กระทำความผิดเพื่อจับกุมมาดำเนินคดี ตรวจสอบตามแนวทางต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Cell Side Mobile Phone) ว่าผู้ใช้อยู่จุดใด

๒. ตรวจสอบจากประกันสังคม เพื่อทราบว่าทำงานที่ไหน

๓. ตรวจสอบประกันสุขภาพ

๔. ตรวจสอบจากเครือข่าย

๕. ตรวจสอบจากบุคคลผู้กว้างขวาง

๖. ใช้สายลับ

๗. ตั้งรางวัลนำจับ เป็นต้น

๗. เลือกใช้วิธีการจับกุมที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย เช่น กอดดันให้มอมตัว เรียกมาแจ้งข้อกล่าวหา เจรจามาผ่านบุคคลผู้กว้างขวางในพื้นที่ เป็นต้น

๘. ซักถามปากคำผู้ต้องหาและพยานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ในการสืบสวน ผู้สืบสวนต้องมีทักษะและความชำนาญในการซักถาม ได้แก่

๑. การซักถามผู้ต้องสงสัย ตามหลักวิชาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อจับข้อพิรุณ หรือเพื่อขยายผลคดี เป็นต้น

๒. การซักถามประจักษ์พยาน ตามประเด็นเพื่อให้ได้ประโยชน์แก่รูปคดี การซักถามนั้นผู้ซักถามจะวางตัวอย่างไร ให้พยานเชื่อถือและวางใจที่จะให้ข้อเท็จจริง เป็นไปตามหลักวิชา

๓. การซักถามพยานแวดล้อม เพื่อกำชับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เป็นประจักษ์พยานหรือพยานนิติวิทยาศาสตร์ ให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี

การซักถามเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ ดังนี้

- เพื่อทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้ได้รายละเอียด
- เพื่ออุดช่องว่างรายละเอียดให้สมบูรณ์
- เพื่อหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ละเอียด

๙. แสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติม

๑. เพื่อให้คดีสมบูรณ์
๒. เพื่อให้หลักฐานทางคดีพร้อมในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

๑๐. ตรวจสอบและสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด คนผิด ก่อนส่งฟ้องศาล

๑. ชุดสืบสวนและพนักงานสอบสวน ช่วยกันตรวจสอบ
๒. หัวหน้าสถานีตำรวจควบคุมตรวจสอบก่อนมีคำสั่งทางคดี

๑๑. ให้ความคุ้มครองและดูแลพยานบุคคล

๑. ศึกษาดูระเบียบการคุ้มครองพยาน
๒. เพื่อความปลอดภัยของพยานที่จะเบิกความต่อศาล
๓. เพื่อไม่ให้พยานถูกข่มขู่และกลับคำให้การ โดยเฉพาะพยานที่ถูกกันตัวมาจากผู้ต้องหา

มาเป็นพยาน

๑๒. ให้การเป็นพยานในกระบวนการยุติธรรม นับแต่ชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล

๑. นักสืบต้องอ่านและตรวจคำให้การอย่างละเอียดก่อนลงชื่อในคำให้การ เพราะส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนไม่ได้สอบต่อหน้า จะสอบอ้างอิงบันทึกการจับกุมและรายงานการสืบสวน เพราะบางประเด็นซึ่งเป็นประเด็นสำคัญจะขาดหายไป

๒. นักสืบที่จะเบิกความต่อศาล ต้องเตรียมตัวก่อนเบิกความ โดยเฉพาะพยานคู่ ต้องเบิกความสอดคล้องตรงกัน หากเบิกความขัดแย้งกันในข้อเท็จจริง อาจทำให้ศาลยกฟ้องเสียรูปคดีได้ในคดีสำคัญนักสืบควรไปดูสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง เพราะที่เกิดเหตุทนายจำเลยจะใช้ประโยชน์ในการถามค้าน

๓. พยานซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา นักสืบและพนักงานสอบสวน ควรนัดมาซ้อมคำให้การก่อนเบิกความ เพราะปัจจุบันทางอัยการจะไม่ค่อยซ้อมพยาน ไม่ใช่ไม่เชื่อถืออัยการแต่ระยะหลังฝ่ายผู้ต้องหาจะมีการวิ่งเต้นอัยการ หรือวิ่งผ่านทนายความ

๑๓. สืบสวนขยายผลให้ถึงที่สุด โดยดูว่า

๑. สามารถจับกุมขยายผลผู้ร่วมกระทำผิดทั้งหมด ครอบงำใหม่หากไม่ครบถ้วนดำเนินการขยายผลให้ครบถ้วน

๒. เครื่องมือเครื่องใช้ อาวุธ หรือพยานหลักฐานอื่นๆที่น่าจะมีเหลืออยู่เพิ่มเติม ดำเนินการตรวจสอบให้ครบถ้วน

๓. ทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกประทุษร้ายยังไม่ได้คืน ติดตามมาเป็นของกลางและคืนแก่เจ้าทรัพย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่รูปคดี และสร้างความศรัทธาแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย

๔. สรุปสาเหตุหรือแรงจูงใจในการกระทำผิดสุดท้ายที่แท้จริงอีกครั้งหนึ่ง

๕. การกระทำผิดในคดีอื่นก่อนเกิดเหตุและก่อนจับกุม เพื่อฟ้องลงโทษผู้ต้องหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

**๑๔.เก็บรวบรวมข้อมูลของการกระทำผิด คนผิด การสืบสวนสอบสวน ไว้เป็นแฟ้มคดี
สืบสวนอย่างเป็นระบบ**

๑.เพื่อสืบสวนคดีต่อให้สำเร็จ

๒.เพื่อศึกษาวิเคราะห์คดีอาชญากรรมและบันทึกแนวทางสืบสวนไว้เป็นกรณีศึกษาต่อไป

๑๕.นำข้อมูลอาชญากรรมจากแฟ้มคดีสืบสวนไปใช้ประโยชน์ ในการเพิ่มประสิทธิภาพ
การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นต่อไป